

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep.
0032 OSLO

Deres ref:

Vår ref: 16/03800-2 /

Dato: 27.10.2016

Svar på høring: Nasjonale retningslinjer for åpen tilgang til forskningsresultater

Vi viser til høring datert 5.7.2016 fra Kunnskapsdepartementet, Nasjonale retningslinjer for åpen tilgang til forskningsresultater. Nord universitet stiller seg i all hovedsak positiv til Brekke-utvalgets rapport og de foreslåtte retningslinjene, men har følgende kommentarer.

Del 1: Nasjonale mål og retningslinjer

Nasjonale retningslinjer

1. Forskere finansiert av norske offentlige midler skal som førstevalg publisere sine vitenskapelige artikler i tidsskrift med åpen tilgang (såkalt gull Open Access).
2. Forskere som velger tidsskrift uten åpen tilgang, skal gjøre artikkelen åpent tilgjengelig i et vitenarkiv (såkalt grønn Open Access). Tilgang bør gis maksimalt seks måneder etter publisering for STM-fagene (Science, Technology and Medicine) og tolv måneder for humaniora og samfunnsvitenskap i tråd med EU-kommisjonens anbefalinger.

NORDs kommentar:

Kravet om maksimalt seks og tolv måneders sperrefrist for henholdsvis STM-fagene og humaniora og samfunnsvitenskap, harmonerer dårlig med dagens virkelighet. Seks måneders embargo er generelt sjelden. Den enkelte forsker har liten innflytelse på forlagenes embargobestemmelser, og en slik regel kan være til hinder for at forskeren får publisert i ønsket kanal. Det er tenkelig at finansører og større institusjoner forhandler med utgivere om kortere embargoer slik for eksempel Elsevier har en oversikt på sine nettsider. Men selv store internasjonale finansører har ikke klart å forhandle frem avtaler med Elsevier innfrir et krav om 6 måneders embargo.

4. Institusjoner og konsortier som forhandler avtaler med forlag om kjøp av tilgang til elektroniske ressurser skal sørge for at avtalene inneholder tiltak som
 - a. muliggjør åpen tilgang,
 - b. er transparente med hensyn til betingelser og er budsjettneutrale.

NORDs kommentar:

4a

Konsortiet i Norge, CRISStin, og ikke den enkelte institusjon, må forhandle med forlag og utgivere. Selv om alle norske institusjoner skulle stå samlet, bør forhandlingsmakten også styrkes ytterligere gjennom internasjonalt samarbeid.

4b

«Non disclosure agreements» er utbredt. Utgivere begrunner «non disclosure agreements» med at prisene ellers ville synke og ser ikke for seg avskaffe denne praksisen. I Nederland ble det nylig inngått en avtale med Elsevier og dette er en «non disclosure agreement. Inngåelse av slike kontrakter gir åpenbart rabatt. Er det realistisk at man i Norge skal få til å inngå avtaler som er transparente med hensyn til betingelser?

Del 2: Tiltak og forutsetninger**Foreslåtte tiltak:**

Bedre funksjonalitet for deponering: utvikle funksjonalitet i CRISStin for automatisk deponering av åpent publiserte artikler.

NORDs kommentar:

En utfordring her er tidsskrifter som kaller seg Open Access, men ikke har noen klar lisens. Alle artikler med en Creative Commons-lisens kan legges ut i et institusjonsarkiv. Tillatelse til å kopiere og distribuere verket er en del av grunnreglene for alle Creative Commons –lisener. Det er viktig at dagens funksjonalitet i Cristin gjøres mer brukervennlighet før kravene om deponering av fulltekst skjerpes.

Med vennlig hilsen

Jan-Atle Toska
Studie- og forskningsdirektør

Marianne Hatlestad
Seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer.